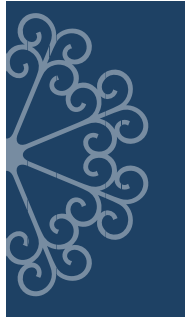

בית מזרח

511

פרשת בא

זמני כניסת ויציאת השבת

★	☸	
17:41	16:26	ירושלים
17:41	16:42	בני ברק
18:00	16:47	ציריך
17:47	16:18	וינה
18:07	16:51	אנטוורפן
18:20	16:58	פריז
17:20	16:12	לונדון

דבר הישיבה

בחלום - מוכן כל אחד לתת חומש!

אחד מתלמידי הישיבה בעבר החל לעסוק במסחר ועשה חיל בעסקיו. כשנועד עם הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל תמה בפניו: כששקדתי על דלתות תורה ידעתי מה רבה חשיבותה וראיתי בדחקם של תלמידי חכמים הממיתים עצמם באהלה של תורה, ואמרתי לעצמי: אם אצא לעבוד ברבות הימים, וה' יצליח דרכי, אתן בשמחה "חומש" מרווח, להחזקת תורה!

עזרני ה', ואני מתפרנס בכבוד, ואף נותן צדקה ותומך תורה, אבל לבי נאטם וידי קפוצה, ובקושי מגיע אני לכספי מעשר רוחק מלידת חומש - מה אירע? איך נהפכתי לאיש אחר?

נענה אליו הגה"צ המשגיח ואמר: כלל נקוט בידינו, ביציאת מצרים צפונות כל התשובות לשאלות.

כידוע, נעשה נס מיוחד בשלושת ימי האפילה, ארבע חמישיות מעם ישראל לא רצו לצאת ממצרים, וכדי שלא יהיה חילול שם שמים שיישאר, מתו בימי החושך ונקברו בחשא'.

ויש להבין, למה נצרך נס כזה. הלא המכות ארכו שנה שלימה (עדיית פ"ב, מ"ח), יכול היה ה' להמיתם מעט מעט בלי שירגישו המצרים.

והתשובה לכך היא, שכל זמן שיציאת מצרים היתה נראית רחוקה, לא היתה לאחד מהם התנגדות לצאת. אבל כשהגיע למעשה, ופרעה כבר מתדיין מי ומי ההולכים, ויש לשקול ברצינות ללכת למדבר לארץ לא זרועה ולחלום בסיוחן ועוג ושאר הרפתקאות שיבואו עליהם, או אז התגבר עליהם היצר והחליטו להישאר...

סיים המשגיח: וזה מה שארע אצלך. כל זמן ששקדת על התורה והרווחה והעושר היו בגדר חלום גרידא, לא היה אכפת לך לתת חומש מחלומך לעמלי תורה. אבל ברגע שזה נהיה למציאות, היצר גבר ומנעך.

(יד יחזקאל - עמי' קצט)

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוין זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

מכת ארבה היא המכה שבה היתה הזדמנות אחרונה לישראל להצטרף לאמונה בה ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתים במ וידעתם כי אני ה' (ז, ב).

שהאמינו בדבריו של משה, ואלו שעדיין לא האמינו מתו במכת חושך.

ויש לדקדק מדוע דוקא לגבי מכת ארבה נזכר ענין זה של "וידעתם כי אני ה'", הרי בכל המכות ראו גבורות ה'.

וא"כ נמצא, שמכת ארבה היא המכה שבה היתה הזדמנות אחרונה לישראל להצטרף לאמונה בה; ובמכת חושך שלאחריה מתו כל רשעי ישראל שלא היו רוצים לצאת במצרים, ועל כן דוקא קודם מכת ארבה אמר הקב"ה "וידעתם כי אני ה'".

ביאר מורינו הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, דהנה בשעה שבה רבינו לבשר לבני ישראל את בשורת הגאולה, לא כולם האמינו לדבריו, ורק לאחר שבאו המכות על המצרים וראו את גבורותיו של הקב"ה, נתחזקה האמונה בה' ובמשה עבדו, וממכה למכה נתווספו עוד ועוד מבני ישראל

משולחן רבי אליהו ברוך (בפרשתנו עמי' רס"ה)

כל השנה היה משה רבינו מלמד ומחנך את מצרים לדעת כי אני ד'

כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו וידעתם כי אני ה' (ז, א-ב).

ערכי: וביותר מתחזקים אנחנו בענין האמונה. כמה גדול הענין בפרט בעת כזאת רחמ"ל אשר הענין חיזוק האמונה והשגחה רחוקה מבני אדם.

במכתב לתלמיד כותב הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל:

רואים אנו מפרשת השבוע אשר השי"ת ה' מלמד לדעת את שם ד' גם את כלל ישראל. כי אני הכבדתי

כמה אנו צריכים להיות ממכירי טובת השי"ת כי זכיתי להיות בארצנו הק', ואצל מקום תורה. ואולי גם להיות ממתחזק את הרבים לתורה ולתפילה לפי

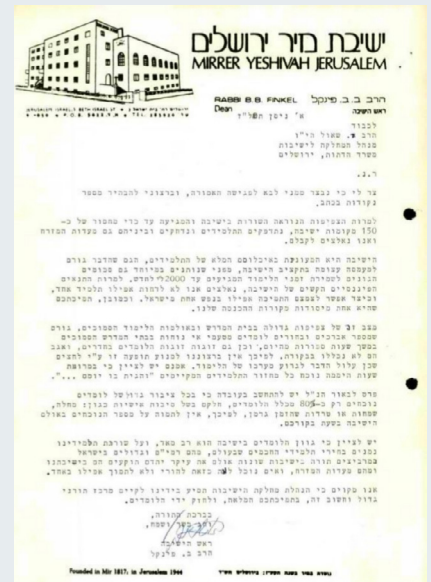
ימים מקדם

לפנינו מכתב נדיר ומרתק ממרן רה"י רבי ביינוש פינקל זצוק"ל בו מיצר על הצפיפות הגדולה בישיבה וכותב "למרות הצפיפות הנוראה השוררת בישיבה והמגיעה עד מחסור של כ-150 מקומות, נתדפקים התלמידים ונדחקים.

מפני שנותנים במיוחד גם סכומים הגונים לשמירת זמני הלימוד המגיעים עד 2000 ל"י לחדש.

נאלצים אנו לא לדחות אפילו תלמיד אחד.

יש לציין כי גוון הלומדים בישיבה הוא רב מאד, ועל שורת תלמידינו נמנים בחירי תלמידי החכמים שבעולם, מהם רמ"ם וגדולים בישראל.

< את ליבו למען שיתי אותותי וכו' וידעתם כי אני ד' בלי הרף כל השנה כולה.

אמרו חז"ל (מדרש וארא) כי כל מכה עמדה זו ימים, ואזהרה והתראה היה מקודם כ"ד ימים, נמצאו כי כל השנה היה מלמד, ומחנך אותם לדעת כי אני ד'. ובמופתים שונים בכל מכה לימוד חדש, והכל לידע עיקרי האמונה והשגחה. אשר באמת כי במופת אחד יוצא הכל, כי פשוט הוא מי שבידו לשנות הטבע

הוא הבורא המחדש הוא המחיה, ואין עוד מלבדו, אך הכל הוא כי אדם לעמל יולד.

...מה מאד טוב חלקך אשר אתה מכיר מכל מקרה רחמ"ל יד ד' ית' והשגחה אך העיקר הוא שיתן כל מעשה ומעשה לימוד ולסמוך על העתיד לטובתו ית' ולהשיג לב מנוחה. כי זאת הוא דרכן של צדיקים להיות בטוח תמיד על חסדי השי"ת. והבטחון משיגם, מכל מקרה ומקרה רואים כי אין לבטוח על העוה"ז

רק לקות איליו יתברך. מבקש אני ממך לחזק את עצמך בזאת:

תמחול לי בקימוץ כתיבתי תמיד כי מלבד העצלות אשר שורר באדם, טרוד אני בענין הרבים ב"ה בענינים שונים...

אור יחזקאל - מכתבים (מכתב רלה)

ההבטחה לשם מה?

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב).

אין הקב"ה מחויב לקיים את דבריו?

ביאר זאת מרן ראש הישיבה שה"ה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, בשעה שמתהפך האדם מעבד לבן חורין, הרגשתו בזמן החירות היא שמחה עצומה מאד, ובעת שהאדם שרוי בשמחה כל כך גדולה מסוגל הוא למחול על דברים הראויים לבוא אליו, אפילו דברים גדולים מאבדים את חשיבותם ונעשים קטנים

לעומת גודל שמחתו.

לפי זה נמצא שכלל ישראל מתוך שמחתם בשעת החירות מחלו כבר את אשר שהוטח להם 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול', אבל אצל אברהם הלא לא נשתנו הדברים, והשבועה שנשבע לו הקב"ה במקומה עומדת והוא עומד ותובע, לפיכך נאמר 'שלא יאמר אותו צדיק:

אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך שלא יאמר אותו צדיק אברהם ועבדו וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם. (רש"י)

מקשים העולם, איזה טעם הוא זה לציווי שציוה הקב"ה את משה, כדי שלא יהיה לאברהם אבינו תרעומת, אפילו אם לא יאמר אברהם כלום, האם

כלי כסף וכלי זהב ממצרים - "שלא יאמר אותו צדיק"

על הפסוק (שמות יא, ב) "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב", פירש רש"י: אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך שלא יאמר אותו צדיק אברהם ועבדו וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם.

הנה רבים ראו כן תמחו, וכי בלא הטעם 'שלא יאמר אותו צדיק' אין הקב"ה צריך לקיים הבטחתו, ומדוע ציוה הקב"ה לשאול כלי כסף וכלי זהב ממצרים רק מפני שלא יאמר אותו צדיק.

וביאר מרן ראש הישיבה הגר"ח פרצוביץ זצ"ל את הענין 'שלא יאמר אותו צדיק' על פי מה שאמרו חז"ל (אבות דר"ב פ"ז) שגדולה היתה הכנסת אורחים של אברהם אבינו יותר משל איוב, שאיוב היה נותן לאורחים כל מה שרגילים לאכול, ואילו אברהם היה נותן להם יותר מהרגלם, את שאין דרכו לאכול פת חיטים האכילו פת חיטים, את שאין דרכו לאכול בשר האכילו בשר, ואת שאין דרכו לשתות יין השקהו יין ולפי זה ביאר מרן רה"י הגר"ח, דהנה הקב"ה לא הבטיח לאברהם אבינו שיצאו בכלי כסף ובכלי

זהב, אלא שבני ישראל יצאו 'ברכוש גדול', ולולי מה שיאמר אותו צדיק, היה די 'ברכוש גדול' לפי השגתם והבנתם בעודם נתונים תחת שעבוד מצרים, שהרי אינו דומה ההשגה ברכוש גדול של עבד שפל לבן חורין, ורק בשביל אברהם הוציא אותם הקב"ה 'ברכוש גדול' הרבה יותר מכך, וכמו שאותו צדיק אברהם היה נותן לאורחים יותר מכפי השגתם והבנתם, ועל כן, מיידה כנגד מיידה, ציוה הקב"ה למשה דבר נא באזני העם שיצאו כלי כסף וכלי זהב.

משולחן רבי אליהו ברוך (בפרשתנו עמ' רס"ו)

כל עצמותה של יציאת מצרים היתה לתכלית המצה

בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים (יג, ח). וברש"י בעבור זה: בעבור שאקיים מצותיו כגון פסח מצה ומרור הללו.

הסביר מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל בנועם אמריו, אשר לא כפי שמקובל לחשוב ולהבין שמצות אכילת מצה היא כתוצאה מסיבת יציאת

מצרים, ונסבור שיציאת מצרים עצמה היתה לטעמים אחרים, אלא להיפך לגמרי, כל עצמותה של יציאת מצרים היתה לתכלית המצה.

ומוסיף מרן המשגיח רבי ירוחם ומאיה, בהבנת עניני הניסים שעושה לנו הקב"ה קיימת הסתכלות מוטעית, נדמה לבני אדם שהנס נועד לתשועה ופורקן וכדומה,

ואחרי שזכינו לנס הנה זה סיבה מחודשת להודות לשמו הגדול, אבל לא כן הוא, כל תכלית הנס הוא ההלל והודאה, בשביל שאקיים את מצות ההלל, כי גם התשועה והפורקן הינן למען שנוכל להודות ולהלל לשמו הגדול.

דעת תורה (עמ' ק"ו)

מבאר רבותינו

כל אחד ואחד צריך להרגיש שיצא ממצרים ונהיה לעבד ה'

ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים (יב, נא).

נשבע לאבותינו, ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה". הרי דפרט זה של 'ואותנו הוציא משם' הוא חלק מהטעם למצוות הפסח שנצטוונו בהן זכר לנסים שנעשו, והיינו דבכך יש יותר הרגשת הזכרון למי שמרגיש שנעשו לו עצמו הניסים הללו אכן נראה לומר יותר מכך, שהרי יציאת מצרים לא היתה רק יציאה מעבודת < המשך בעמ' 4

הוציא משם' אשר ממנו למדו חז"ל חייב זה, נאמר בכלל הפרשה של שאלת הבן החכם (דברים ו, כא-כז) "כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם, ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה, ויתן ה' אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעינינו, ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר

בהגדה של פסח: חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר ואתנו הוציא משם.

לכאורה חייב זה הוא משום ההודאה, אך לא מצינו כן בשאר הודאה על הנסים שנעשו לאבותינו שיהא צריך לראות כאילו נעשו הנסים לנו ישירות.

וביאר מורנו ראש הישיבה הגאון רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל (היא"צ בט' שבט), דהנה כתוב זה של 'ואותנו

הגאון הגדול רבי יחיאל יעקב ויינברג זצ"ל בעל שרידי אש

ד' שבט תשכ"ו - נ"ח שנים להסתלקותו | מאמר ב' (מאמר א' הובא בגליונו בשנת תש"פ)

מיסודו של רבי עזריאל הילדסהיימר זצ"ל ולאחר מכן אף התמנה לעמוד בראש המוסד.

באותם ימים הריצו אליו שאלות בענייני הלכה ודת מכל רחבי גרמניה והוא נעשה לאחד מגדולי המשיבים בדורו. הגר"ו היה בקשרים הדוקים עם גדולי הדור מכל גווי הקהילות חסידים וליטאים, והוא ביקש מהם פעמים רבות הסכמתם והערותיהם לחידושי הלכה שכתב, כדוגמת הקונטרס הרחב שהוציא בנושא "העברת עצמות", או תשובה שכתב בנוגע לחליצת מומר שעליו חלק הגאון הרואצ'ובי זצ"ל.

גם סופרים ואנשי מדע דגולים באו אליו להתבשר מחכמתו וידענותו המופלגת.

שבועות מספר לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה עבר ניתוח כושל שריתק אותו למיטה ימים רבים, וכשבא לוורשא להתיעצות רפואית לא נמצאה התרופה, מצבו הבריאותי הידרדר, והוא נאלץ להישאר בימי המלחמה בגטו וורשא. גם שם תחת המגף הנאצי הדורס עסק וענה בענייני הלכה לשאלות שהתעוררו.

בענין זה הרב ויינברג במאמרו לזכר תלמידו הרב שאול וינגרט ז"ל, מספר על הצעה שהעלה בשהותו בגטו ווארשא להו"ל ספר זכרון לנס גדול שנעשה לו, ולכבוד נישואי תלמידו ר"ש וינגרט. התכנית הייתה לרכז חידושים מכל הגדולים והלומדים בענין אחד - "שיטת הרמב"ם בענין ביעור חמץ ושריפתו". בתוך דבריו שם הוא כותב:

"גם גדולי האברכים מיישיבת מיר שנקלעו לווארשא הצטרפו אליהם. לצערי שכחתי את שמותיהם ורק זוכר אני כי חידושיהם הצטיינו בעמקות חריפה מאד. ויזכר כאן שמו של הגאון הצעיר ר' מאיר פינקל הי"ד בנו של הגר"א ר"מ דמיה, וזכורני שחדושי תורה של הגר"מ פינקל היו נפלאים מאד ותוכנם הי' המשך וביאור רחב לחדושי תורה שלי. וחדושי תורה שלי כבר נדפסו והשאר הי' צריך להיות נדפס אח"כ. ואלמלי הי' הספר יוצא לאור הי' מפליא את העולם בריבוי גווינו של כמה מיני פלפול ודרכי לימוד בנושא אחד ומשותף לכולם, אלא שנטרפה השעה ופרצה המלחמה עם הרוסים, ועי"ז נתפסתי והובאתי לבית האסורים ומשם למחנה הסגר בגרמניה, בו שהיתי עד אחרי כלות המלחמה. הספר נשרף בשריפה אשר שרף ה' ולא נשאר ממנו זכר (ראה שו"ת שרידי אש חלק א סימן מב עמוד ק"ז)

שבור ורוצץ ניצל מאימי המלחמה ובזכות השתדלות תלמידי הגיע לעיירה השלווה מונטרה שבשווייץ. שם החל למצוא מעט מרגוע לנפשו ובזכות אישיותו הקורנת והטהורה, ובגודל למדנותו הכבירה, הפך חדרו לתל תלפיות לכל רחבי העולם היהודי.

הוציא לאור את השו"ת המפורסם "שרידי אש", שנקרא כך עקב היות המחבר שריד מהאש הנוראה ששרפה את יהדות אירופה בשנות השואה, כמו"כ חיבר ספרי ומאמרי הגות ומחשבה רבים ועמוקים. עשרים שנה ישב במונטרה עד שנת תשכ"ו אז נלב"ע

הניע בידו ואמה: אם כן אין לדבר סוף, והרי אתה כגולה למקום תורה ורוצה אני ללוותך" (הנאמן תשרי-חשון תשי"ח).

בישיבת מיר גדל מאד בידעת התורה, שם היה לחברו הטוב של הגר"ר אליעזר יהודה פינקל חתנו של הגר"ר אליהו ברוך קמאי ומי שכיהן אח"כ כראש ישיבת מיר במשך יותר מיוכל שנים, ובמשך תקופה ארוכה למד בצוותא אתו, כשהם שניהם מתבודדים לבדם כפי שיעץ להם הסבא אביו של ר' אליעזר יהודה.

בשיחה עם תלמידו בערוב ימיו (הרא"א וינגרט), התבטא פעם בכמעין וידוי: "דע לך שכל התורה שיש בידי היא בזכות מספר שנים שהסתגרתי בחדר עם ר' אליעזר יודל, ועברנו יחדיו על הש"ס. כל מה שבא אח"כ אינו אלא השלמה וקישוט".

הקשר שנוצר ביניהם הפך לידידות עמוקה, ולימים כאשר הקים מרן רה"י הגר"א פינקל את ישיבת מיר בירושלים, הציע לרב לעלות לירושלים ולכהן כראש ישיבה בישיבתו. כשנודע לרב על פטירתו של ר' אליעזר יודל ב"ט תמוז תשכ"ה צערו היה קשה מנשוא, והוא חש שאיתו הלך גם עולמו של גאוני ישראל שמלפני השואה אתם היה בקשרי ידידות עמוקים, ואכן הרב וינברג לא האריך ימים אחריו, ופטירתו כשנה ומחצה אח"כ היתה בבחינת בחייהם ובמותם לא נפרדו.

במהלך שנותיו בישיבת מיר הוסמך לרבנות, על ידי כמה מגדולי הדור. מראש הישיבה הגר"ר אליהו ברוך קמאי, מהגאון ר' צבי הירש רבינוביץ מקובנה (-בנו של ר' יצחק אלחנן זצ"ל), הגאון ר' משה דנישבסקי רבה של סלובודקה ומח"ס באר משה, והגר"ר אליעזר רבינוביץ רבה של מינסק ומח"ס משנת אליעזר.

מרן רה"י הגר"א פינקל: הוא לא היה גדול הדורות אלא גדול הדורות

מרן רה"י הגר"א פינקל זצוק"ל קרא עליו שהוא אינו גדול הדור אלא גדול הדורות, ואף ביקש ממנו מספר פעמים לעלות ולכהן כראש ישיבה במיר בירושלים כנ"ל.

בשנת תרס"ו התמנה לרבה של העיירה פלושקי שבליטא. שם יסד "קיבוץ" לצעירים כישרוניים ומסר בפניהם "חבורות". בין אותם בחורים נמנה גם הגר"א קוטלר זצ"ל. אז התגלה עוד צד באישיותו הרב-גוונית המרשימה של הגר"א והוא החל מושך בעט סופרים ומפרסם מאמרים בעיתונים וירחונים חרדיים ומשפיע בכך על כלל יהדות רוסיה.

בימי מלחמת העולם הראשונה נאלץ לנדוד לגרמניה, שם קיבל תואר ד"ר מאוניברסיטת גיסן בשביל לכהן שם כרב, ואכן בשנת תרפ"ה קיבל את התפקיד ראשי בהוראת התלמוד בבית מדרש לרבנים בברלין

רבי יעקב יחיאל נולד בשנת תרמ"ה בערך בכפר בוגוד, ובילדותו הוריו עברו לעיירה בשם טשכנובצ'ה. באותם ימים היה רב העיירה הגאון רבי אליהו ברוך קמאי זצ"ל.

פעם אחת בעת שנשא שיעור עמוק בפני למדני העיירה שם לב שהילד יעקב יחיאל מאזין ברוב קשב לדבריו למרות שרוב השומעים איבדו כבר את חוט המחשבה, לשאלתו של הרב האם הוא מבין את דבריו, השיב שהוא אכן מבין אך כאן יש להעיר כך ושם כך ולבקשתו של הגר"א ב אף חזר על כל השיעור.

הגר"א ב עמד נדהם וקבע עימו ללמוד בקביעות, וכשקיבל את ההצעה לבוא ולכהן פאר ברבנות ובראשות הישיבה במיר ביקש מאביו של הגר"ר: "עתה אני אורז את חפצי תן לי גם את יחיאל יעקב שלך" במיר נודע כ"עילוי מטשכנובצ'ה", וגם אז נמשך הקשר שלו עם הגר"א ב כפי שכתב בספרו "לפרקים" שרבו זה היה רוקד משמחה כשהציעו לפניו קושיה חריפה או תירוץ חריף וקולע.

לאחר תקופה עבר ללמוד בישיבת סלובודקה, שם נמנה בין עילויי הישיבה ודבק מאד בסבא מסלובודקה ושיתו המוסרית. בהכוונת הסבא התקרב אל גדול המוסר רבי יצחק בלאזר זצ"ל ששהה בסביבת הישיבה באותה עת. למרות היות הגר"א צעיר לימים זכה ללמוד בחברותא בספר "קצות החושן" עם רבי יצחק בלאזר, כפי קבלה שהיה לו לגר"ב מרוב הגר"ס ללמוד בספר זה כל מושג"ק. מרוב הערכתו אל העילוי הצעיר וענוותנותו המופלגת התייחס הגר"ב אל הגר"א כאל רבו בקצהו"ח.

אחר הפסח תרס"ג אחר כבי שנים ומחצה בסלובודקה, שלחו הסבא לישיבת מיר כדי שייטיע לבנו הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל זצ"ל שהיה חתנו של ראש הישיבה במיר הגאון ר' אליהו ברוך קמאי, להנהיג את לימוד המוסר בישיבת מיר, היה זה חלק ממהלך מקיף שנקט בו הסבא מסלובודקה שנועד לבסס את לימוד המוסר בישיבות ליטא, לשם כך בחר מתוך הישיבה מספר קבוצות מטובי התלמידים ושלחם ללמוד בישיבות השונות במגמה להעמיק בהן את לימוד המוסר והפצת שיטתה.

לפני צאתו למיר פנה לקבל את ברכת הדרך מהגר"ר יצחק בלאזר זצ"ל, וכך הוא מספר: "בדרכי לישיבת מיר סרתי לולילנה לקבל פני הרב איצלה בלור ולבקש ממנו ברכת הדרך. הוא אמר לי יכול אני רק להשיאך עצה טובה: ללמוד מוסר בכל יום, ותדע להוקיר את הזמן היקר מכל יקה, הזמן הוא עצם החיים.

הוא ז"ל גאון הדור ואני עודני נער צעיר והוא ליווני ממדרגות ביתו עד הרחוב, בברכת הצלחה בתורה. רציתי לחזור וללוותו עד שובו לביתו, אבל הוא

רש"י נמצא כאן בתוככי הגמרא, ואין צורך לאתר את קברו

סיפר הגאון רבי אביגדר נבנצל שליט"א: "באחת
השנים נסעתי עם אבי לצרפת, עברו היתה זו

הזדמנות לפקוד את קברו של רש"י, עמלנו לחפש
את קברו של רש"י שעל פי הידוע מקום מנוחתו
בעירו טרויש ולא מצאנו. כשנפגשנו עם הגאון בעל
השרידי אש' ושוחחנו בדברי רש"י באחד מחידושויו,
אמרתיו לו כמסיה לפי תומי שניסינו לאתר את קברו

ולא מצאנו.

ענה לי השרידי אש' את לשון הגיליון המודפס על
פירוש רש"י (בבא בתרא כט, א), כשהחל פירושו של
הרשב"ם: 'כאן מת רש"י ז"ל', לומר שרש"י נמצא
כאן בתוככי הגמרא, ואין צורך לאתר את קברו...".

התירוץ ששמע מרן רה"י הגרא"ב - והתחיל לרקוד מרוב שמחה

להתנות בע"כ של כהן ואין כאן מסייע! וכשאמר
הרב את הדברים לפני ר' אלי' ברוך, הוא קם ורקד
מתוך שמחה.

וכשסיפר הרב בפנינו את הדברים, הוסיף שהי'
מאד קרוב אל ר' אלי' ברוך, לכן הרשה לעצמו
לדבר אליו כן! (מפי הג"ר מרדכי קראוס מירוחם-
הובא במבוא לחידושי שרידי אש ח"ג שנדפס
בשנת תשע"ו).

[וראה גם בחי' בעל שרידי אש על הש"ס ח"א, סי'
ל' בסוגיא דתקפו כהן, תירוץ חריף שאמר הרב
ויינברג בביאור התוס' שם, וגם על תירוץ זה סיפר
הרב שכשאמר את הדברים לפני ר' אלי' ברוך,
הוא רקד ממש מתוך שמחה. ובספרו לפרקים
(ירושלים תש"ע עמ' ר"ט) כותב הרב ויינברג מורי
ורבי הגאון הישיש ר' א"ב קמאי אב"ד ורב דמיר
זצ"ל, היה רוקד משמחה כשהציעו לפניו איזו

קושיה חריפה או תירוץ עמוק וחד].

משא"כ בפדיון הבן אין חשש שע"י שמחזיר לו
פדיון הבן יתן לו דברים אחרים שאין כן דעת בני
אדם. ואמר לו הרב ויינברג שאין תירוץ זה כל כך
מסתבה, והגרא"ב אמר קצת בקפידא: "אז תגיד
אתה תירוץ טוב יותר!"

והרב ויינברג ענה לו תשובה חריפה (וראה את
תירוצו ביתר הרחבה בחי' בעל שרידי אש על
הש"ס, ח"א סי' י"ד, אות ג): בעצם יש להבין כיצד
שייך במתנות כהונה מסייע במתנה ע"מ להחזיקה,
הרי הבעלים יכולים להתנות בעל כרחו של כהן?
והאמת שקשה עוד כיצד בכלל יכולים הבעלים
להתנות ע"מ להחזיקה, הרי אין להם אלא טובת
הנאה? והמרדכי (בבא מציעא פרק קמא אות
רמ"א) כתב דלמ"ד טובת הנאה אינו ממון אינו
יכול להתנות תנאי. ובעל כרחך צ"ל שהבעלים
מתנים בהטכמת הכהן, והוא כאילו הכהן עשה
את התנאי, ובזה גופא הוא מסייע! אך בפדיון הבן
יש כאן בעלות ולא רק טובת הנאה, דהחמשה
סלעים הם של האב עד הניתנה, וממילא יכול

סיפר הג"ר יחיאל יעקב ויינברג בעל שרידי אש
זצ"ל, מה דבדידיה הוי עובדא: בישיבה עסקו
בסוגיא של מתנה על מנת להחזיר (קידושין ו)
ורבא מסיק שם דבתרומה, אם נתן על מנת
להחזיר יצא ידי נתינה, ואסור לעשות כן מפני
שהכהן המקבל נראה ככהן המסייע בבית הגרנות,
ופירש"י דבשכר זה יתן לו שאר תרומותיו, והוי
האי כהן כקונה תרומה בשכרו ומסייע בבית
הגרנות שיתנו לו התרומה, וזה חילול והשחתה
של ברית הלוי. והנה לפי הרמב"ם (הל' בכורים
פ"א ה"ח) אין איסור מסייע בבית הגרנות בפדיון
הבן, כשמקבל הכהן מתנה ע"מ להחזיר ומרן ראש
הישיבה הגרא"ב קמאי ביאר דבתרומה הטעם
דאסור לסייע משום דבשכר זה יתן לו הבעלים
שאר תרומותיו, ובכבוד לא שייך שיתן לו פעם
נוספת חמשה סלעים דרק בכור אחד יש.

והרב ויינברג שהיה אז בחור צעיר הקשה לו
דבשכר זה יתן לו תרומות ומעשרות, והגרא"ב
ענה לו שבתרומה יש חשש שיתן לו שוב תרומה,

מכתב נפלא מראש הישיבה הגאון רבי אברהם צבי קאמאי הי"ד - אב"ד מיר הובא בשו"ת שרידי אש חלק א סימן קטו עמוד שנג - שנד

שלח ג"כ מכתב מלבד הצעת דברי תשובתו בענין
זה, ואני לא קבלתי ממנו המכתב ההוא.

אשער אשר כבר הורה גבר בגורבין כת"ר שליט"א
בנידון זה הלכה למעשה, ויהי דברי אלה רק
לפלפולא בעלמא. ומבלעדי זאת אין בידי להכריע
בזה אחרי אשר רוב דברי כת"ר סובבים על
דברי שו"ת מאחרונים אשר לא ראיתם מעודי,
ויש אשר גם לא שמעתי מהם כלל, ומכל ספרי
האחרונים שאחרי השו"ע המדברים בענין זה
אין בידי רק סי' החת"ס. לכן הנני רק להשתעשע
במה שנמצא לפני ובמה שעניי רואות בספרים
הנמצאים ברשותי. מאוד תערוג נפשי לדעת מכל
אשר אתו ואקוה כי יודיעני מזה בפרוטרוט גם
מה נעשה בנידון זה למעשה.

ידידו הדוש"ת באהבה מוקירו ומכבדו מקרב
ועמק לב

אברהם צבי הירש קאמאי אב"ד ור"מ פ"ק מיר

מחלל שבת והוא כופר בה' ותורתו. והנה גלוי וידוע
הטרדות המרובות אשר עמוסות הנה על כל רב
ומורה בישראל בימים ההם במילי דפסחא ובמילי
דמתא, דאנן שאילנא להון במילי דא"א לדחותן
לאח"ז. לכן אמרתי לעיין בדברי כת"ר שליט"א
לאחר יעברו ימי חה"פ. והנה רבות מחשבות כו'
ואני בעוה"ר נחליתי ביום י"א ניסן בצביית הרגל
הימיני גם במכאוב באצבעות הידים וע"פ [עמוד
שנד] פקודת הרופא הוטל עלי לשכב במטה כל
היום, ורק ביום ב' שבוע זאת עזבתי את המטה.

ומפני כי לרגלי עניני העיר הנני מוכרח להתיר
להשתמש גם אם עדיין אינן בשלימות הבריאות,
אמרתי הואיל ואשתרי אשתרי גם לכתוב לכתה"ר
שליט"א מה שנלע"ד בנידון זה, ואמנם לא ראיתי
אשר כת"ר דורש להשיב לו על דבריו, ורק גיסי
הגנ"י הודיעני כי הגיעו מכתב ממנו, אשר יתפלא
מדוע לא השבתי לו ולא ידעתי על מה זה. וכנראה

בראש המכתב ציין הרב ויינברג: הגאון הגדול
מהרא"צ הירש קאמאי זצ"ל, הי"ד, בנו של מו"ר
הגאון הגדול מהר"ר אלי' ברוך אב"ד ור"מ
דמיה, נספה לאבלנו הגדול בשואה הנוראה ע"י
המרצחים הטמאים, ימ"ש. לצערנו נאבדו גם
כתביו הרבים בכל מקצועות התורה. הוא הי'
מעין הנובע בבקיאיות ובחריפות. מפאת ענותנותו
הגדולה התחמק והשתמט מפירסום, לצערנו
הגדול לא נספד כהלכה.

בעז"ה יום ד' י"ב אייר תרפ"ט, מיה.

שלו רב וכו"ט לכבוד ידי"נ הרב הגאון המפורסם
חוי"ב בחדר"ת סוע"ה יראת ה' אוצרו כו' כש"ת
מו"ה יחיאל יעקב ויינבערג שליט"א

אחד"ש כת"ר שליט"א באהבה וידידות וכבוד
כמשפט. הנה לפני חה"פ [חול המועד פסח]
העבר קבלתי קונטרס שלו על אודת האלמנה
הזקוקה לב' אחים, שאחד מהם המיר דתו והשני

מכאר רבותינו | המשך מעמ' 2

במקרא שזה שנעשו עבדי ה' הוא ע"י שהוציאים
מעבדות מצרים, וע"כ כל אחד ואחד צריך להרגיש
כאילו הוא יצא ממצרים, וע"י כן נעשה הוא מעבדי ה'
הגש"פ - ישיבת מיר

ירגיש שהוא עצמו יצא ממצרים ונעשה חלק מעם ה'
ועוד, הנה נאמר (ויקרא כה, נה) 'כי לי בני ישראל
עבדים עבדי ה' אשר הוצאתי אותם מארץ מצר', ולמדו
מזה חז"ל עבדי ה' ולא עבדים לעבדים, דהיינו
דעבדות ה' היא סתירה לעבדות לעבדים, ומבואר

לחרות, אלא גאולה רוחנית, בנין של כלל ישראל
עם ה', והשלמת יציאת מצרים היתה במתן תורה,
כמבואר בכמה מקומות, וכל אחד ואחד לדורות
צריך שיהא בכלל גאולה זו, וכמו שמצינו שנשמות
כל ישראל היו במתן תורה, על כן יש ענין שכל אחד

הליכה יומית קבועה משפרת את הריכוז ואת יכולת הלמידה

בחסות *3833 תלמידי תורה מאוחדת